

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

Ławnik SN Radosław Jeż

Protokolant sekretarz sądowy Lena Stasiak

przy udziale SSA Tomasza Szymańskiego - Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości

w sprawie X. Y. - sędziego Sądu Okręgowego w S.

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej,

na posiedzeniu w dniu 24 października 2025 r.,

zażalenia X. Y. - sędzi Sądu Okręgowego w S. na postanowienie Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych z dnia 13 marca 2024 r., sygn. [...]

postanowił:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do rozpoznania Rzecznikowi Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości SSA Tomaszowi Szymańskiemu

Radosław Jeż Wiesław Kozielowicz Barbara Skoczowska

UZASADNIENIE

W dniu 29 listopada 2021 roku Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych Michał Lasota wszczął postępowanie dyscyplinarne przeciwko sędzi Sądu Okręgowego w S. – X. Y. obwiniając o to, że:

1. 4 października 2021 r. w S. jako funkcjonariusz publiczny, sędzia, członek składu orzekającego w sprawie o sygn. akt [...] Sądu Okręgowego w S.,

przekraczając swoje uprawnienia, podjęła działania kwestionujące, istnienie stosunku służbowego sędzi Sądu Rejonowego w C. X.1 Y.1, skuteczność jej powołania i umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, poprzez doprowadzenie do uchylenia przez Sąd, orzekający w składzie jednoosobowym, środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, w oparciu tylko o kwestionowanie, istnienia stosunku służbowego sędzi Sądu Rejonowego w C. X.1 Y.1, skuteczność jej powołania i umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego w postaci prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, wyczerpując również znamiona umyślnego przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego z art. 231 § 1 kk, to jest przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych;

2. 4 października 2021 r. w S. jako funkcjonariusz publiczny, sędzia, członek składu orzekającego w sprawie o sygn. akt [...] Sądu Okręgowego w S. przekraczając swoje uprawnienia, podjęła działania kwestionujące, istnienie stosunku służbowego sędzi Sądu Rejonowego w C. X.1 Y.1, skuteczność jej powołania i umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, poprzez doprowadzenie do uchylenia przez Sąd, orzekający w składzie jednoosobowym, wyroku Sądu Rejonowego w C. z 4 sierpnia 2021 r. w sprawie o sygn. akt [...], w oparciu tylko o kwestionowanie, istnienia stosunku służbowego sędzi Sądu Rejonowego w C. X.1 Y.1, skuteczność jej powołania i umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, działając w ten sposób na szkodę interesu publicznego w postaci prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, wyczerpując również znamiona umyślnego przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego z art. 231 § 1 kk, to jest przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych;

3. 20 października 2021 r. w S. jako funkcjonariusz publiczny, sędzia, przekraczając swoje uprawnienia w sposób oczywisty i rażąco obrażała przepisy prawa, z art. 47a § 1 oraz z art. 47b § 1 i § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, uchybiając jednocześnie godności urzędu, poprzez

podjęcie czynności orzeczniczych skutkujących wydaniem postanowienia w sprawie o sygn. akt [...] Sądu Okręgowego w S., z obowiązku rozpoznania której została zwolniona uchwałą Kolegium Sądu Okręgowego w S. z 11 października 2021 r., wyczerpując również znamiona umyślnego przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego z art. 231 § 1 kk, to jest przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 pkt 1 i pkt 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych;

4. *20 października 2021 r. w S. jako funkcjonariusz publiczny, sędzia, przekraczając swoje uprawnienia w sposób oczywisty i rażąco obrażała przepisy prawa, z art. 47a § 1 oraz z art. 47b § 1 i § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, uchybiając jednocześnie godności urzędu, poprzez podjęcie czynności orzeczniczych skutkujących wydaniem postanowienia w sprawie o sygn. akt [...] Sądu Okręgowego w S., z obowiązku rozpoznania której została zwolniona uchwałą Kolegium Sądu Okręgowego w S. z 11 października 2021 r., wyczerpując również znamiona umyślnego przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego z art. 231 § 1 kk, to jest przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 pkt 1 i pkt 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych;*

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych skierował 12 marca 2024 r. do Prokuratury Krajowej korespondencję dotyczącą wszczęcia postępowania przeciwko sędzi Sąd Okręgowego w S. X. Y. wskazując, że swoim zachowaniem (opisanym w postanowieniu z 29 listopada 2021 roku o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego) wypełniła znamiona nie tylko przewinień dyscyplinarnych, ale i przestępstw z art. 231 § 1 k.k.

Postanowieniem z 13 marca 2024 r. Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych - SSA Piotr Schab, umorzył postępowanie prowadzone przeciwko sędzi X. Y. „wobec stwierdzenia, że postępowanie dyscyplinarne nie dostarczyło podstaw do złożenia do sądu dyscyplinarnego wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej przeciwko obwinionej”. W uzasadnieniu postanowienia wskazał natomiast, że „analiza zgromadzonego materiału dowodowego, przy bezspornym ustaleniu, że obwiniona sędzia wyczerpała znamiona zarzucanych jej przewinień dyscyplinarnych (...) stwierdzić należy, że ze względu na politykę sądów

dyscyplinarnych, brak jest podstaw do złożenia do sądu wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, co oznacza, że postępowanie dyscyplinarne przeciwko SSO X. Y., podlega umorzeniu na podstawie art. 114 § 1 u.s.p.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożyła sędzia X. Y. zaskarżając je w całości, zarzucając:

a/ obrazę przepisów postępowania, mających wpływ na treść orzeczenia tj. art. 112 §1 i art. 112a § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych poprzez wydanie skarżonej decyzji przez nieuprawnionego oskarżyciela, osobę podlegającą wyłączeniu z mocy prawa, a tym samym nieuprawnioną do podejmowania jakichkolwiek decyzji w sprawie;

b/ obrazę przepisów postępowania, mających wpływ na treść orzeczenia, a to art. 322 § 2 Kodeksu postępowania karnego i art. 17 § 1 Kodeksu postępowania karnego poprzez niewskazanie podstawy prawnej i przyczyn umorzenia;

c/ obrazę przepisów postępowania, mających wpływ na treść orzeczenia, a to art. 127 u.s.p. poprzez rażącą sprzeczność pomiędzy treścią rozstrzygnięcia a treścią uzasadnienia;

d/ błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść orzeczenia, polegający na bezzasadnym przyjęciu, że wyczerpałam znamiona zarzuconego mi deliktu dyscyplinarnego z art. 107 § 1 pkt 1, 3 i 5 u.s.p. jednakże „ze względu na politykę sądów dyscyplinarnych, brak jest podstaw do złożenia do sądu wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej” co w ocenie Piotra Schaba stanowiło przesłankę umorzenia postępowania podczas, gdy w rzeczywistości zarzucony czyn, od chwili jego wystąpienia, nie zawierał żadnych znamion przewinienia dyscyplinarnego.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia z uwagi na wydanie orzeczenia przez osobę nieuprawnioną, bo podlegającą wyłączeniu z mocy prawa bądź jego zmianę i przyjęcie za podstawę jego umorzenia art. 114 § 10 u.s.p. w zw. z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. Z ostrożności procesowej skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego uzasadnienia w części-akapit drugi rozpoczynający się słowami: „Przeprowadzając analizę zgromadzonego materiału dowodowego...” poprzez przyjęcie, że „zachowanie obwinionej w żadnym stopniu nie wyczerpało znamion przewinienia

dyscyplinarnego, a wobec tego brak jest podstaw do złożenia do sądu wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej. Wobec niewyczerpania znamion deliktu dyscyplinarnego (art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.) postępowanie podlega umorzeniu”.

Postanowieniem z dnia 20 marca 2024 r. prokurator Prokuratury Krajowej Wydziału Spraw Wewnętrznych odmówił wszczęcia śledztwa w sprawie

Na posiedzeniu w dniu 24 października 2025 r. Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości sędzia Tomasz Szymański wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia lub jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się skuteczne, albowiem w sprawie zaszła tzw. bezwzględna przesłanka odwoławcza wskazana w art. 439 § 1 k.p.k., tj. niewłaściwa obsada organu.

Przed wszystkim wskazać należy, że bezspornym jest, że postępowanie dyscyplinarne wszczęte wobec X. Y. sędzi Sądu Okręgowego w S. powinno zostać umorzone. W wyroku TSUE z dnia 15 lipca 2021 r., w sprawie C-791/19 Komisja Europejska przeciwko Polsce (system odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów) przyjęto, że wyłączenie gwarancji wynikających z zasady niezawisłości sędziowskiej dotyczy poważnych i całkowicie niewybaczalnych zachowań ze strony sędziów, polegających na przykład na celowym i wynikającym ze złej wiary lub z wyjątkowo poważnych i rażących zaniedbań pogwałceniu przepisów prawa krajowego i prawa Unii, których przestrzeganie mają zapewnić, lub na arbitralnym szafowaniu wyroków lub odmowie wymiaru sprawiedliwości, podczas gdy jako depozytariusze funkcji orzeczniczych mają za zadanie orzekać w sporach poddawanych im pod rozstrzygnięcie przez jednostki (por. pkt 137 tego wyroku). Powyższe znajduje potwierdzenie także w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2023 r., sygn. akt I ZSK 43/22, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2023 r., sygn. I ZSK 10/23).

W tym kontekście należy jedynie podkreślić, że czynności orzecznicze nie mogą – co do zasady – skutkować negatywnymi konsekwencjami w postaci środków dyscyplinarnych. Konstytucja RP przewiduje, że sędziowie w sprawowaniu

swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1). Uznanie określonego rozstrzygnięcia w ramach wykonywania przez sędziego wymiaru sprawiedliwości jako przewinienia dyscyplinarnego należy postrzegać jako ścisły wyjątek. Zasadniczo poprawność zastosowanych reguł interpretacyjnych i ich wyniku, w tym zgodność rozstrzygnięcia z obowiązującymi przepisami prawa, ocenia się wyłącznie w ramach kontroli orzeczeń (vide zwyczajne i nadzwyczajne środki zaskarżenia).

Odnosząc się do treści zażalenia należy wskazać, iż zasadnie został podniesiony zarzut nienależytej obsady organu (pkt 1 zażalenia).

Zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości Adama Bodnara z dnia 23 lutego 2024 r. sędzia Sądu Apelacyjnego w Krakowie Tomasz Szymański został powołany na stanowisko Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości do prowadzenia m.in. przedmiotowej sprawy.

Postanowieniem z dnia 1 marca 2024 r., w sprawie o sygn. akt [...] ([...]) Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości sędzia Sądu Apelacyjnego w Krakowie Tomasz Szymański na podstawie art. 112b § 1 zd. in fine i art. 53 u.s.p., postanowił wstąpić do toczącego się postępowania dyscyplinarnego, którego sprawozdawcą dotychczas był SSA Piotr Schab. Powyższe oznaczało, iż wstąpienie do postępowania, zgodnie z art. 112b § 1 zd. in fine u.s.p., Rzecznika Ministra Sprawiedliwości – Tomasza Szymańskiego wyłączyło innego rzecznika od podejmowania czynności w sprawie.

Bezspornym zatem jest, iż od dnia 1 marca 2024 r., to SSA Tomasz Szymański był jedynym uprawnionym do wydawania orzeczeń w niniejszej sprawie, w tym do umorzenia postępowania. Wydanie ww. decyzji przez innego rzecznika dyscyplinarnego, niezalenie od powzięcia przez niego wiadomości lub nie, iż do sprawy wstąpił Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości, skutkowało wystąpieniem w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej wymienionej w art. 439 § 1 k.p.k., tj. nienależytej obsady.

Na marginesie należy przypomnieć, że pomysł wprowadzenia do postępowania w przedmiocie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów nowego podmiotu – Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości, pojawił się w poselskim projekcie ustawy o Sądzie Najwyższym z dnia 12 lipca 2017 r. (druk nr

1727). Podpisało go 49 posłów Prawa i Sprawiedliwości, a reprezentował wnioskodawców w pracach ustawodawczych poseł Andrzej Matuszewicz (por. W. Kozielewicz, Odpowiedzialność dyscyplinarna sędziów, prokuratorów, adwokatów, radców prawnych i notariuszy, Warszawa 2023, s. 572 – 586). Ta instytucja według projektodawców miała służyć sprawnemu prowadzeniu postępowań dyscyplinarnych sędziów, w sprawach, w których byłoby to zagrożone z jakiegokolwiek powodu. Wskazać trzeba, iż przepis art. 112b u.s.p., wprowadzony do u.s.p. ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, normujący instytucję Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości, nie jest zawieszony w ustawowej próżni, lecz zsynchronizowany z innymi regulacjami przewidzianymi w u.s.p. i tak należy przepis ten odczytywać. Zgodnie zaś z art. 112 u.s.p. regułą jest, iż oskarżycielami przed sądami dyscyplinarnymi są: Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych, Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, a także zastępcy rzecznika dyscyplinarnego działający przy sądach apelacyjnych i zastępcy rzecznika dyscyplinarnego działający przy sądach okręgowych. Przewidzianą w art. 112b u.s.p. instytucję Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości postrzegać zatem należy w kategoriach wyjątku od wskazanej reguły. Takie odczytanie powyższych założeń czyni instytucję Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości systemowo uzasadnioną. Przykładowo dojść może do sytuacji, gdy tylko wyznaczenie Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości będzie dawało możliwość przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego (gdy np. przedmiotem postępowania dyscyplinarnego będzie czyn sędziego polegający na znieważeniu wszystkich urzędujących rzeczników dyscyplinarnych). Funkcję Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości mogą pełnić co do zasady sędziowie, a zatem osoby z definicji cechujące się określonymi przymiotami charakterologicznymi, a także ustrojowo niezależne i niezawisłe oraz – w drodze wyjątku - prokuratorzy, którym także ustawa zapewnia niezależność. Dodatkowo sam Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości (podobnie jak inni rzecznicy dyscyplinarni) w ramach swej funkcji jest niezależny od Ministra Sprawiedliwości oraz innych organów władzy wykonawczej.

W zaistniałej sytuacji, potwierdzającej wystąpienie wskazanej bezwzględnej przesłanki odwoławczej, zaskarżone postanowienie należało uchylić, a sprawę

przekazać sędziemu Sądu Apelacyjnego w Krakowie Tomaszowi Szymańskiemu do ponownego rozpoznania, we właściwym składzie, albowiem to właśnie ww. jest władny do wydania orzeczenia w tej sprawie.

Wydaje się jednak konieczne zauważenie, że treść postanowienia SSA Piotra Schaba z dnia 13 marca 2024 r. jest nie do zaakceptowania i to nie tylko z uwagi na brak podstawy prawnej umorzenia, czy też sprzeczność pomiędzy rozstrzygnięciem a uzasadnianiem orzeczenia, ale przede wszystkim z uwagi na podważanie niezawisłości sędziów dyscyplinarnych oraz niezależności sądów powołanych ustawą do rozstrzygania spraw dyscyplinarnych. Wskazywanie z jednej strony na wyczerpanie przez Panią sędzię znamion zarzucanych jej przewinień dyscyplinarnych, a z drugiej umorzenie postępowania „ze względu na politykę sądów dyscyplinarnych” bez szerszego uzasadnienia, stawia pod znakiem zapytania profesjonalizm i bezstronność SSA Piotra Schaba jako Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych. Nadto, z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wynika, że Rzecznik Dyscyplinarny SSA Piotr Schab odrzuca, jako sprzeczny z polskim porządkiem konstytucyjnym, wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 5 czerwca 2023 r., C-204/21. W wyroku tym, co trzeba podkreślić, TSUE (wielka izba) uznał, że Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążyą na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, jak również na mocy art. 267 TFUE, przyjmując i utrzymując w mocy art. 107 § 1 pkt 2 i 3 p.u.s.p., pozwalające na zakwalifikowanie jako przewinienie dyscyplinarne badania spełnienia wymogów Unii Europejskiej dotyczących niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy. Okoliczność ta potwierdza, że SSA Piotr Schab podważając orzecznictwo międzynarodowych Trybunałów, którym związany jest każdy sąd jako należące do polskiego porządku prawnego, w istocie podważa hierarchiczność obowiązujących aktów prawnych wskazaną w Rozdziale III Konstytucji RP.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

[M. T.]

[r.g.]

Radosław Jeż Wiesław Koziół Barbara Skoczowska